

Előfizetési díj

Vidékire postán vagy helyben házhöz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hónapra	1 „

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 17. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

Hirdetési díjak:

Összes hasábozott garmond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is
nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein et Vogler Wien
Wallfischgasse nr. 10.

Nyitltéri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873-dik évi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hónapra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetés pénzek, legczélszerűbben pos-
tai utalvánnyal, kiadó Stein János könyv-
kereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
tiszteltpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala.

Kolozsvár, 1873. február 18.

(L—t.) A helybeli katolikus politikai
lap egyik közelebbi számában (A—a.), kima-
ga protestansnak vallja magát, bírálata alá ve-
szti „a protestans felekezeti iskolák közvizsgá-
satait” melyek az iskolai első felének vé-
gével e hó elején folytak le s arra a kemény
ítéletre jut bírálata végén, hogy a tanítási
siker majdnem egyenlő a zerushoz.

Kezdi a nyelvtanításon s tapasztalatai nyo-
mán kimondja, hogy „a mit így tanul ifjusá-

„KELET” TÁRCZÁJA.

Kis emberek.

I.

„Ebéd előtt nem szoktam törpéket nézni,” mon-
dá egy fiatal ember, kit barátai reggeli sétája al-
kalmával felszólítottak, hogy velők egy bodóba lép-
jen, melyben egy azon időtájt méltó feltűnést oko-
zott „Colibri hercegnő” nevű törpe nőt mutogattak.
E hercegnő nagyon kedves kis bölgy volt, csinos
arccal és jó nővérsé, teljesen kifejezett testalkattal.
S fiatal emberünknek csakugyan igaza volt. Az em-
beri természet sajátos és ösztönös ellenzérvvel
viseltetik a rendkívüli képletek iránt s csak hat-
ványozott foku kíváncsiság képes ezen ellenszenvet
legyőzni.

A törpék világa az éjszaki mythológiából szár-
mazik s napjainkig sincs kétség felderítve. Ugyan-
ott a törpék különféle nevei alatt fordulnak elő
mint „Schwarzalpen,” „Bergmännchen,” „Erdmännchen”
stb. A német mondákban Odhin nem ritkán törpe
gyanánt szerepel, mint oly kis ember, ki szürke
emberke alakjában a német hagyományokban él.
Híres német gnóm király „Laurin” is, kinek egy-
más árnyalata „Antilois” gnóm király. Ez lovon jár,
mely nem nagyobb egy ózról, és Laurin lovát pe-
dig egy kecskéhez hasonlítják. Laurin rózsás-kertjét
selyem fonál köríti. Hasonló áll azon Krimhild ala-
pította nagy rózsás ketről is, mely a tündérinek
árnyalata. Ki Laurin szent kertelését bántalmazza,
jobb keze és balája elvesztésével bünhődik.

Az újabb német mondákban Gubich híres, ki
a gyanta gnómok királya. A német csehek közt
Heiling Hans ismeretes, mint a törpék királya. A
német mondák közül igen sokban tétetik említés
törpe-király haláláról, mely alkalommal esodálatos
nevek tűnnek föl. „Fokhagymal király meghalt,”
„Pingel király meghalt” stb. Ezen panaszhangot meg-
hallja egy paraszt s elbeszéli otthon. Azonnal fel-
ugrik valamelyik szolgáló vagy maeska s el-
távozik a háztól. Ő volt a meghalt királynak örö-
köse s most követője a trónon, siet tehát birodal-
mát elfoglalni.

gunk, abból a VIII. osztály végeztével érettnak
nyilvánítani jó lélekkel nem lehet. A na-
gyobb rész nyelvünkön sem tud szá-
bályosan írni s helyes hangsúlyo-
zással olvasni.” Szintoly „fogatkozást
látott” a földrajz és csillagászat körül, s itt
is „a haza kész erőket vár ki a tanodákból
s kap felszeg ismeretüket és gyakran emi-
nentiával elbizakodott tudatlanokat” — külö-
nösen a tanszerek hiányos volta következté-
ben. — „A szám- és mértan. felsőbb mathe-
sisre (?), rajzra, festésre, szépirásra tapasza-
lata szerint, még mind nincs elég gond fordít-
va,” — szóval a protestans felekezetek osko-
lái elannyira hiányosnak találja e protestans
felszólaló, hogy „jövendőben vagy fizetett is-
kolafelügyelőket kell tartaniok, vagy a kor-
mányt kéri fel, hogy a tanfelügyelőkkel el-
lenőriztesse a felekezetek oktatását és neve-
lését is.”

Ez rövidre vonva (A—a.) ur cikkének
foglatlja — mert a mit a tanerőkről mond,
arra később térünk rá.

E sorok írója szintén protestans, még
pedig a „Kol. Közöny” cikkében foglalt ada-
tokból következtetve, van oka hinni, hogy nem
ahoz a protestans felekezethez tartozik, a me-
lyikhez (A—a.) ur. De ha az (A—a.) ur fe-
lekezete által föntartott középtanodákban ily
szomoruan állanak a dolgok — ezennel érte-
síti (A—a.) urat, hogy e másik prot. fele-
kezet középtanodáiban majdnem egészen pár-
ját találhatja az ok sajnos állapotaiknak s ha
nem is szórul-szóra, de legalább mutatis mu-
tandis, mindaz emitt is meg van, a mi amo-
daát lehütötte a föltétlen autonómiai vellei-
tásokat.

Igaz, rossz madár, a melyik saját fészket
sem kiméli, de azt hisszük, hogy mindnyájunk-
nak elsőbb és igazibb fészke hazánk és nemze-
tiségünk, mintsem felekezetünk s így itt a nyil-

Sok nemesi család történetéhez fűződnek ily
mondák, mikben jóakoratu gnómok szerencséhez
ajándékairól van szó. A Bönau család három kis
kenyérből álló talizmánya ily gnóm-lakadalmból
ered. Egy törpe gróf Hermannak Rosenberg nevű
kastélyába arany-fővényszemeket vitt ajándékol.
Ily adományok többnyire a házasság, szaporaság s
születési fájdalmak megkönnyebbítését czélozzák. Kü-
lönösen szép összeállítás képeznek e tekintetben gyü-
rük, poharak s kenyér.

A német mondáknak különös jellege az hogy
óriások és törpék nem sok vonásban térnek el egy-
mástól, Siurock e tárgy felől így nyilatkozik: „Mind-
az oriasok mind a törpék a sziklák országába
tartoznak s így viszonyuk az alvilághoz egyenlő.
Csakhogy az rendszeren gnóm szokott lenni, ki mind
az alvilág istennőjének követe mint most például
egy szarvas a hegyek közé csalja az embereket; Ber-
ni Dithriket egy gnóm vezeti el s a 15. század al-
legorikus költeményeiben ugyancsak egy gnóm kala-
uzol Venushoz. Targyunk körébe vág azon patkány-
fogó is, ki a Hammeln városi gyerekeket a hegyek
közé csalja. A Lozsetiadáról szóló regében annak he-
lyét hegyi manó foglalja el, kit egy istennő küld.
Földi szellemek és gnómok az óriásokkal egyetemben
kerülői a fénynek; egy napsugár sziklává és kővé
változtathatja stb. Egyebek közt bűvös sapkákat is
viselnek, melyek nem tekinthetők csupán egyszerű
fejmezek, némely esetekben ugyanis köpeny gya-
nánt szolgálnak, mely a fénytől óvja őket, majd
meg fokozott erőnek kuforrásai; tőlük e sapkát el-
ragadhatja, hatalmába keríti őket. Abban is meg-
egyeznek az óriások és törpék, hogy a művelődést
s a kereszténységet mindketten gyűlölik. A harang-
szólást nem hallgathatják, a föld mivélése s az er-
dők irtása tova űzi őket. Hámorok által sem sze-
retnek zavartatni, s panaszuknak az emberek bü-
tlenségén, mely mindennél inkább kényszeríti őket a
kíváncsolásra.

Valamint a gnómoknak, úgy az óriásoknak is
vannak királyai, kiknek kedvező időtöltése a
földi király-leányok elrablása. A német mondákban
az óriások csak azért rabolják el az emberek leánya-
it, mivel ezek tetszenek nekik.

A gnómoknál ennek oka másban, t. i. kicsiny
ségükben rejlik. Fajuknak az emberekkel való házas-
ság által akarják felfrissíteni. E czélból dajkákra
is van szükségök, miért is szoptatás asszonyokat daj-
kákat visznek barlangjaikba, hogy gyöngye kicsinye-

vánosság e közegeben — melyről haszonleső és
alattomos ellenségei oly perfidiával híresztelik,
hogy egyik prot. felekezet közlönye — a t. szer-
kesztő ur engedelmeivel nyíltan s ha szükség
lenne rá nevünk megnevezésével is csatlakozunk
ama declarált katolikus lap ítéletéhez, mely
szerint az erdélyrészi protestáns feleke-
zeti középtanodák (az ágostai vallástételt
követőkéit azt hisszük, (A—a.) ur is mellőzte
cikkében) jelen szerkezetükben egyáta-
lán nem felelnek meg föladatuknak.*)

És azt hisszük, hogy (A—a.) ur tökéle-
tesen fején találta a szegyet, midőn e sajnos
tény okát legfőképp a tanerők olyszerű beosz-
tásában keresé, mely az erdélyrészi ref. és uni-
tarius középtanodákban kivétel nélkül divik s
mely szerint csak a felsőbb osztályokban van-
nak állandó s szakszerű képzett u. n. rendes
és segéd tanárok alkalmazva, míg az alsóbb
osztályokban, majdnem föl a hatodik osztályig
a változó tanítók, — legtöbbször végzett theoló-
gusok, de sokszor az érettségi vizsgálatot épen
most kiállott ifjak — végzik a tanítást, kik ré-
szint nem is a tanítói, hanem a papi pályára
készülnek, részint pedig csak egy kis pénz-
szerzési alkalomnak tekintik e tanítóságot, hogy
majdan egyetemre menve, majd ott megtanul-
ják azt, a mit egy pár évig már próbálgattak
szerencsétlen középtanodáinkon — mint az
egyszeri ember a hegedülést, — s a kik mind-
ezeknek dacára, mégis mint megannyi „taná-
rok” figurálnak a miniszteriumhoz juttatott ki-
mutatásokban.**)

Látni való, hogy az alsóbb osztályokban
nagyobb részt ily — lehet a legjobb akara-
tu, de minden szakképzettséget nélkülöző —

*) A katolikus tanodákról szóljon egy őszinte kat-
holikus.

**) Lásd a val- és közoktatási miniszter 1872-iki jelen-
tesét, melyben a kolozsvári ref. főgymnasium 16. az anitárius-
soké pedig 13 „tanárral” szerepel!!! (?)

ik azok emlőin táplálkozhassanak. Néha az embe-
rektől főző és süto eszközöket kölcsönöznek, melye-
ket aztán este rendszeren visszavisznek hálajélül egy
kenyeret ajándékoznak, vagy pedig lakadalmait az
emberek termeiben tartják, miért értékes drágaságo-
kat ajándékoznak, melyektől a háznak szerencséje és
jólléte függ. Azonban viszont ok is kölcsönadják az
embereknek lakjaikat menyenyegzőik megülésére.
Legrégibb időkől származik azon jellegök, hogy
kincsek felosztására vagy valamely viszály elinté-
zésére emberi bírók van szükségök, a mikor is az
emberektől rendszeren megcsaltnak. De oly kincsen
vagy drága kővön, melyek az ember így tulajdoni-
tott el, atok ül, míg a szellemek önkéntes ajándé-
kozása egész nemzedékekre átvitt és áldást hoz. A
regebeli gnómok viszonya az emberi társadalom tör-
péihez általában csak a külsőségekben hasonlít, mert
a mivélődés történetében alig fordul elő eset tudós
és jószívű törpékről s azon elv, hogy csak teljesen
kifejezett testben lakhatik ép lélek, eddig elég nagyon
kevés ellenbizonyítékot talált. A törpék mindig csak
gyermek és férfi közti földolgoz maradtak, még pe-
dig gyermekies, ingerlékeny, haragvó és bosszuálló
természettel.

(Folyt. köv.)

Utóbeszéd.

Molière halálának kétszázados évnapján, 1873. febr.
17. szavalt a pesti nemzeti színpadon Paulay Ede.

A színpad egy szebb, jobbitott világ,
Hol a való csak látszat, színlelés,
A szín való lett két száz év előtt;
Midőn a színész-költő, Molière
A színlett beteget játszotta el,
S meghalt a színpadon taps és kacaj közt.
Lehullt a függöny. Hívták. Nem jelent meg.
Már ő előtte az örök valóság
Egy jobb világnak függönyét nyitá meg.

Az eszme hőse harczerén esett el,
Hol a vidám gúny, tréfa fegyverével
Küzdött merészen s mindig győztesen.
Nem csak a tarka élet balgaságait,
A sziv- s az észnek apró tévedéseit,
A kor- s divat kicsinyes ferdeségeit
Tüntette fel a furcaság színeiben;
Nemcsak a nyeglék és tudakosok
Bitor tekintélyű szájhóseit,
Kik czifra frázisokba burkolák
A szellemükben tátongó nagy űrt;

Hanem hatalmas gyújtó szelleme

Elégeté a fénylepeknek is

Hazug színektől himes szárnyait,

Kik kéjcsapongva, léhán, tétlenül,

Az udvar fényében sütkérezének;

S leszakgató az álszenteskedők

Még hazugabb álarczát, mely alá

A birtok- és kéjrablás rejtett.

Kik ezt tevék a szent vallás színével,

Ő harcra hívta az erkölcs nevében.

Ez volt vezére ez ez lengi át

Vidám derűben költeményeit;

S mivel az erkölcs, mint örök igaz jó,

Korral, divattal nem változhatik,

Az ő muzsája is örök becsű,

Minden idők s az egész világé:

Ő halhatatlan!

A vak rajongás, s a sebzett boszu,

Mert nem temethető el szellemét,

A sirt akarta megtagadni tőle.

Botor törekvés! — ti feledve vagytok,

De ő, mint nemzetének büszkesége,

Mint nevelője, mint erkölcsi tanító,

S lánglelkű költő mindörökké él!

Az akademia, mely tagjai

Közé felvenni készt a színészt,

Emlékl szobrot állított neki,

Engesztelésül ezt írván alá:

„Az ő híréből semmi sem hiányzik,

De a miénknek ő hiánya volt.”

Az ő dicsőségét mi sem növesztjük;

De a közlés s a mi színpadunk

Olyan alá se ötlýedjen soha,

Hogy annak a hiánya ő legyen!

De dicsebszédet mért tartson nekí,

Főképp ma, egy oly remek mű után!

Hol Molière, a nagy költő beszélt,

Legékebb szóló a hallgatás,

Azért beszéljen gyöngye szó helyett

Egy néma kép. (A függönyt felhúzzák)

Im e csoportozat

Az ő világának kis része csak.

Mi hódolunk ezekben szellemének;

S midőn az ő szobrára fényt vetünk,

A tisztelet viszfénye ráuk esik.

Szigligeti Ede.

követel, mely a kivírt jogokból nem a vas-kalap megvédésére emel bástyát, hanem a szabad tovább haladás fedezéséül véd-árkot. Megváltik, ha van-e az „autonomia” szájajai közt olyan is, ki pénzt és munkát kész érte adozni.

De, ha lesz is, nem eshetőség, hanem szükségképen fog akkor is fenállani az állam ellenőrzési és felügyeleti joga, melyet (A-a) ur, mint látszik, csak a végszükség esetén, csak áldozatképen hajlandó elősmerni — holt az államnak nem csak joga, hanem kötelessége is, hogy felügyelete alatt tartsa azoknak nevelését, kik egykor maga az állam lesznek.

Végül csak mellékesen jegyezzük meg, hogy (A-a) ur cikkében némi fogalomzavarról tesz tanúságot az az állítás, melyben a real-irányú középtanodai nevelésnek itéli az előnyt a human-irányú fölött. A real-irányúnak is meg van köre és fűladata, de minél fejlettebb annál elkerülhetlenebbek a human-irányban nevelő gymnasiumok, melyeknek fűadata nem az, mint (A-a) ur hiszi, hogy sok ügyvédet, tisztviselőt sat neveljenek, hanem, hogy az egyetemre, a tudományra készítsek elő a magyar ifjút. Mert a magyar tudomány, ez az, a mi még nincs, de, ha nem is lesz: akkor Magyarország sem lesz.

Mi még tudunk és akarunk remélni, hogy az „autonomia” lovagjainak is fölnyilik szemük, legalább a tizenkettedik órában s ha nem: elvárjuk az államtól, hogy lesz ereje és bátorsága s tulateszi magát a formákon, a lényegért.

Mert barátom a felekezeti, barátom az autonomia, de leginkább barátom a nemzet.

Országgyűlés. Budapest, február 17. A képviselőház mai ülésén a közlekedési miniszter költségvetésének rendkívüli szükséglete tárgyaltott, ezt megelőzőleg elnök benyújtotta Udvarhelyszék törvényszékének kérvényét Orbán Balázs ellen a rágalmazási pörben a bűnvádi vizsgálat megindítása megengedése iránt. Ezután megszavaztatták a ház febr. havi költségvetése 251.710 frt-ban. Az utépités majd minden egyes tételénél alkalmunk volt hallani, hogy az ország minden vonalai közt az illető vidék — melyről szó volt — utjának állami pénzen való kiépítése a legégetőbb szükség. És különös, hogy a baloldaliak egyes tagjai ma nem voltak nagyon takarékosak, s azon összegeket, melyeket a pénzügyi bizottság törölt, szívesen megajánlották, csak hogy állami utat kapjanak területük számára. Így a pestzimonyi államut azon részének helyreállítása, mely Laczháza és Dunavese közt van, a pénzügyi bizottság ezuttal nem vélt semmit megszavazandónak, s e javaslat szövege kényszerítette Jankovics Miklóst és Földváry Mihályt, a héjasfalva-gyimesi út költségénél pedig Boér Antal nem elégedett meg az előiránnyal, s Gyergyó számára is — Boér Antal választó kerülete — kért állami utat. De a legérdekesebb volt az, hogy a nagykároly-csucsai utvonál érdekében, melynek költségeit a bizottság törölte, a szélsőbaloldali tagjai szöltak a legtűzebben. Dobay Antal, Papp György, Deáky Lajos és Lázár Ádám mindannyian szerettek volna ez utra 40.000 frtot megszavazni, s Pulszky Ferenc bizottsági elnök találaton jegyezte meg, hogy a kért összeg nem telik azon summából, melyet Lázár Ádám az ország szükségleteire megszavazott. Különbben a megszavazott tételek a következők:

A kőutak fűntartásánál a kezelésre 138 ezer 826 frt.

A kőutak fűntartására összesen megszavaztatott 4.023.674 frt.

A fedezet 4900 frttal Molnár György, Tisza Lajos és Majoros István rövid felszólalása után fűvétetett a költségvetésbe.

A vízi utak s tengeri kikötők fűntartására megszavaztatott 421.593 frt, a nyugdíjakra 92.635 frt. A 2-ik tétel a pest zimonyi államutra előirányzott 45.000 frt.

A Bezdán-zombori kőút befejezésére 105.000 forint.

Vita nélkül elfogadtatnak a pénzügyi bizottság ajánlata szerint: a szombathely-pinkafői államutra 86.614 frt helyett 43.300 frt, — a mohács-varasdi államut befejezésére 97.100 frt — a nagyszombat-kraikói államut részleges befejezésére 46.000 frt, — a m.-sziget-kiribabai utszakasz befejezésére 100.160 frt, az a pahi da-szász régeni államuton kezdett építés folytatására 130.000 frt, — a piskihid helyreállítására 65.000 frt, — a nagyvárad-brassói utvonalon az Oltonlevő révjog kisajátítására 15.000 frt. Héjasfalvi gyimesi utra 130.000 frt. A nagy-károly-csucsai utvonatra 40.000 forint.

Tóth Vilmos belügyminiszter jövődő állása fölül a legvárakozottabb hírek keringenek, melyekre a „Pester Lloyd” a következőket jegyzi meg: Némelyek Tóth Vilmost a nemzeti színház intendantusává

teszik, mások az egyesített fővárosok főpolgármesterei állását adományozzák neki, a kik pedig különös jóakarói, azok az utóbbi álláson fölül ráadásul még a közmunkatanács elnöki tisztével is felruházzák, mely mellestleg mondra, a költségvetésben nincs is rendszerezve és mely, mint teljesen fölösleges, aligha fog betölteni. — A leghatározottabban kijelenthetjük, hogy mindazon és hasonló más hírek teljesen alaptalanok. Sem a mérvadó körökben még egy pereczre sem merült föl ama gondolat, hogy Tóth urat a fentnevezett állások valamelyikével vagy bármely mással megkínálják, sem Tóth Vilmos nem volna hajlandó ilyen állást elfogadni. Ha a belügyminiszter egészségi állapota megengedné, hogy a legközelebbi időben általában valamely állandó munkával foglalkozzék, akkor egyszerűen megmaradna eddigi állásában s pedig annyival szívesebben, minthogy a jelenlegi miniszterelnökhöz a legbarátságosabb viszonylatban áll, a mi tudvalevőleg Lónyay miniszterelnöksége alatt nem ugy volt. Azonban, fájdalom, Tóth urnak nincs választása, mert neki feltétlenül vissza kell vonulnia egy időre minden fáradsággal vagy izgalommal összekötött munkától. Nehány függő ügy elintézése végett körülbelül 10 vagy 12 napig fogja vezetni a miniszteriumot, azután pedig elmegy kis birtokára, „megint az lesz, a mi volt” és egy ideig kizárólag egészsége helyreállításának fog élni. Ha, mint remélhető, egészségi állapota őszig eléggé kedvezőre fordul, akkor Tóth ur vissza fog térni, hogy mint képviselő részt vegyen a parlament munkáiban, hol nagy tehetségei kiváló helyet biztosítanak számára.

— A belügyminiszteri krízis — írja a R. — vége felé közeledik: Szapáry Gyula gróf kinevezése e fontos állásra legközelebb várható.

Az alkudozások befejezetteknek tekinthetők. Gr. Szapáry Gyula, mint a közlekedési miniszteriumban miniszteri tanácsos és később Gorove alatt államtitkár, a közhatalosi pályán gyakorlatot szerzett magának, s a házban is, hol több ízben szerepelt, mint előadó, közkedvelt egyéniség. Új és nehéz pályáján sok sikeresen kíséri.

Daczára annak, hogy ezen hír a legpozitívabb alakban jelentkezik, igen beavatott képviselők még ma reggel is azt vitatták, hogy gr. Péchy Manó az igazi belügyminiszteri jelölt, ki azon tárczát viselni fogja. A gróf ur barátai azonban ez állítást tagadják, s nem hiszik, hogy gr. Péchy Manó a belügyi tárczát elvállalja a nélkül, hogy ahhoz a miniszterelnöki is odacsatoltatnék.

Az 1874-ik évre szóló költségvetés a „P. L.” szerint csak az esetre terjesztetnék még ez ülésszakban be, ha az ellenzék beleegyezését nyilvánítná abba, hogy az általános vita ismétlése kerültesse, és azon tételek, melyek már az 1873-iki budgetben hasonlósággal előfordulnak, ne szolgáljanak diskusszió tárgyul, úgy hogy a vita csak néhány metálnál való változtatásokra szorítkoznék. Tisza és Ghyczy a nevezett lap szerint e tervre hajlandók, hogy a jövő ülésszak kizárólag a reform munkálatainak szenteltethessék.

A pénzügyi bizottság szombaton tartott ülésében hitelesítette a személyes kereseti adóról szóló törvényjavaslatot illető tárgyalási jegyzőkönyvet. Azután tárgyalás alá vette a zalasdi jóság megvásárlásáról szóló törvényjavaslatot. E jóság megvásárlása, mint tudva van, már az 1871-iki költségvetésben benne volt a rendkívüli kiadások IV. fejezetében.

Ezen összegnek az előirányzatba felvételét első sorban szükségessé tette azon körülmény, hogy a vajdahunyadi uradalomhoz tartozó Gyalár és Telek községekben létező legjobb minőségű vastelepek egy Apafi Mihály fejedelem által 1685 évi május 31-ről keltett adománylevél alapján, azóta folytonos gyakorlattal erősített azon szolgálommal voltak terhelve, minél fogva a zalasdi uradalom tulajdonosai az ott fennálló vaskohók szükségleteit ezen telepekből fedezhették.

Ennek következménye lőn, hogy a kinostár birtokában levő legsebbebb jövőt ígérő vajdahunyadi vasgyárnak célba vett nagyobbserű kifejlesztése megnyugvással mindaddig fogantatosítható nem volt, míg a gyár szükségletét fedező érctelep ezen szolgálom alól fel nem szabadított.

Szükségessé vált tehát a szolgálmi jog birtokában levő uradalomnak megvásárlása. Az előirányzott vételár 112 ezer forintban állapított meg.

A szolgálom értéke 50 ezer frtban volt megállapítva; magáért a jóságért pedig az adókon felül 5 ezer forint évi haszonbért fizetett.

A birtok kiterjedése 3013 kataster hold, melyben 2764 hold tölgyerdő, 249 hold pedig belső telek szántó és kaszáló föld, a hozzátartozó regale és egyéb javadalmakkal, bányászati és egyéb gazdasági épületekkel.

A törvényjavaslat elfogadott.

Házassági affaire.

A „H. Ztg.” febr. 16-ról ezeket írja: Az egész világon a logika törvénye gyanánt szerepel az:

hogy lehetetlen, miszerint egy és ugyanazon dolog létezők és ne létezők egyszerre mind. De sohasem lehet eleget tanulni a világon.

Van mégis valami, mely noha látszólagosan létezik, valójában mégsem létezik, t. i. a vegyes házasság, a magyar törvények értelmében. Az 1868-ki 48 tvczikk 1 §-e ugyanis következőképpen hangzik: A vegyes házassági válóperek, a mennyiben a házassági kötelék érvényességét és az ideiglenes elvált, végképi fölbontást tárgyalják, az alperes illetékes bírósága előtt indítandók meg, és miután az alperes felett kimondott ítélet jogerőre emelkedett, a per legfőbb harmincz nap alatt hivatalból átteendő a felperes illetékes bíróságához, mely viszont a felperes felett hoz ítéletet. Mindenik félre nézve egyedül saját illetékes bíróságának az illető fél saját hitelvei alapján hozott jogerejű ítélete kötelező.

Ezen §-nak megfelelőleg szólnak az erdélyi vallásfelekezetei új házassági rendjéről alkotott 1870-diki állami törvények is.

Szebenben azonban következő eset adta elő magát. Egy vegyes házasságban élő ágostai hitfelekeztű nő válási panaszt nyújtott be férje ellen a chrudimi illetékes törvényszékhez Csehszágban. A pár bezártával a chrudimi törvényszék felperesnőt panaszával elutasította, s ez által közvetlenül elismerte, hogy nem csak a házasságnak kell továbbra is érvényben fennmaradnia, hanem a házastársak is együtt élésre kötelesek.

Erre felperes az ügyet saját vallásfelekezete házassági bírósága elé vitte Szebenbe s nem csak asztal és ágytól, hanem tökéletesen elváltatott kívánta magát férjétől, az első bíróság által azonban ezuttal is el lőn utasítva, de a másodbíróság ajtajánál meghallgatásra talált s hat hónapra elváltatott ágy és asztaltól, mi tekintettel az ev. házassági törvény 57 §-ára arra mutat, hogy az ev. házassági törvényszék azon reményt táplálja, miszerint a házasság ideiglenes elválása mellett is jöhet kibékülés létre közöttük. Ha azonban ezen föltevés nem valósul a ha később 6 hónap múlva a vallási másod bíróságtól házassági végleges elválás ítéltetik: akkor egy és ugyanazon házasságra nézve két látszólag tökéletesen ellenkező ítélet jön létre. Egyik szerint a házasságnak továbbra is fen kell állania, a másik szerint ellenben elváltatott, mintha soha nem is létezett volna.

Bármily ellentétesség látszassék is e kérdés a logika szempontjából még is kivihető, mivel bár szerencsére csak egy házasság, de két két házasság van, kik közül annak, kinek törvényszéke a házasság nem létezik, vagy az elváltást kimondja, mindig jobban cselekszik, mint az, kinek házassági foruma a házasság további fennmaradását itéli meg. A kath. vallás, mely azon elvből indul ki, hogy ő az egész világ vallása, tudvalevőleg in partibus infidelium, az az nem létező püspöki székhelyekkel bir. A mennyiben a püspöki székhelyekre nézve ily fictio lehetséges, szintugy lehetséges a házassági tvszék ellentétes ítéleteinél egy költött házasság. Ilyképen történhetik, hogy az ev. vallásnaknak is noha nincsenek püspökeik, mégis vannak házassági felek in partibus infidelium. Az az oly házassági felek, kiknél a házasság fenállása csupán költött, minthogy a másik fél vallási törvényszéke feloldozta.

Román lapszele.

A „Federatiunea” írja: A költségvetés tárgyalása alkalmával elmondott beszédek a többség részéről mindegyre felvetnek egy-egy oly incidenst, a mely igen tanúságteljes a nemzetiségekre s különösen a nemzetiségi képviselőkre. Így volt ez közelebről is, a midőn az ellenzék és erdélyi gendarmeriának előirányzott összeg törlesztését azon intézménynek vagy teljes megszüntetését, vagy pedig a honvédelmi miniszterium alá rendelését kérte. A kormánypart ezzel szemben a gendarmeria fennmaradása mellett volt, a mely szerinte az erdélyi nemzetiségek megfellezésére szükséges s kevésbé maradt, hogy kerekén ki nem mondatnak, hogy egyenesen a románág ellen tartandó fea, a kikkel (t. i. a románokat) némely szónok, ha nem is egyenesen, de teljesen megérthetőleg kommunistáknak nevezett. Voltak olyan képviselők is, a kik fennen bangsulyozták azt, hogy a cs. kir. csendőrség hiányában, a magyar pandurság mellett, Erdélyben is annyira elszaporodának mint a Szegeidvidéken történt.

„Mi nem vagyunk nagy barátjai a gendarmeriának — folytatja a „Fed.” — de azért az ég őrizzen meg bennünket a magyar panduroktól, a tolvajok ezen védőkezeléstől, mindamellett határozottan visszautasítjuk azt, a mit br. Kemény István a gendarmeria fenntartása mellett felhozott. A magyarág s különösen az erdélyi nem egyéb, mint a nemzetiségeknek s specialiter a románoknak kötelező tendenciójuk a költségvetés tárgyalásából is kivehető, nem egyéb, mint a minden ároni magyarizálás, s a nemzetiségi agitatók megfellezésére — a mint ott mondják — a valóságban azonban azok elnyomása.”

A „Gazeta Transilvaniei” a brassóvidéki ujonez állítások napjait közölve, azt a következő sorokkal kíséri: felvirágozott kaláppal fog menni és menjen is a fegyver alá valamennyi honfű, mert ez által teljesíti a legszentebb állampolgári hivatását, menjen azért, hogy a fegyveriforgatásba magát

begyakorolva, szerezzon magának önbizalmat, szerezzon bátorságot, felemelt homlokával előállani az egyenlőséget követelők sorába, mint olyan, a ki a hazát védelmezi s így joga van annak javadalmaira. Ezután reményét fejezi ki, hogy vajha a fegyverviseelés mielőbb és még az iskolákba taníttatnék, hogy a fiatalág megszokván azt, képes legyen felnőtt korában, mint kipróbált hadi a sikra állani, mert szerinte csakis a hatalom, az erő az a mi a szabadságot, a jóllétet, az előhaladást fenntartja s megvédelmezni képes.

A költségvetés tárgyalására vonatkozólag írja: A magyarok a pesti országgyűlésen a költségvetés részletes tárgyalásához fogván, nyíltan kimutatták, hogy a magyarizálás érdekében az állam kincseit is elfogadták s a magyar nemzeti színház javára megszavaztak egy évre 44.000 frtot, azonkívül, hogy a civilistából még 66.000 frt szubvenziót kap.

Ugy látszik, hogy mindent felhasználnak, csak hogy nyelvök mivelődését elősegítsék, nem tekintenek e tekintetben a többi nemzetiségekre, hanem határozott tanítványai akarnak lenni Vörösmartynak, a kinek jelszava volt, legyen ember, minden ember „és magyar.”

A fennebbiekből valósággal kitűnik az, hogy a román journalisták belefűradva az egymás öklelésébe, most már nem tudnak egyebet tenni, minthogy ha van ok, ha nincs ok, felkapnak egy alkalmat lármát űtnék, elnyomtatásról, magyarizálásról, terrorizmusról és még kitudja mikről beszélnek, a nélkül hogy egyrészt igazat szólnának, s más részről bár mily kis mértékben is hozzá konyitanának a dologhoz.

„A zsandárság az erdélyi románság ellen tartatik fenn” ezt kiírják, az olvasó egyrésze pedig elhiszi, s ezáltal a fejébe gyökerezik az, hogy a zsandár neki nem védője, hanem ellensége. Vajon mit gondol a „Federatiunea”, az a pár száz zsandár, a mely itt van, elégséges volna egy a románság által szervezett felkelés elnyomására? Hát ilyen kérésre becsüli a „Federatiunea” a román nemzetet? Vagy pedig a zsandárság a hadsereg és honvédségnél is erősebb, hogy azok a feltámadás esetén a zsandárok védelmére szorulanak. Ez a félelem nagyon hasonlít azon román község félelméhez, a mely, midőn egy századokból álló csapat ment keresztül a falujokon, két strázsát adott melléjük, hogy a zsványok a szomszéd erdősegekben meg ne támadják.

Külföldi szemle.

Kolozsvár, febr. 18.

— Az osztrák választási reformjavaslat, mely szombaton terjesztetett a bécsi képviselőház elé — ivekre terjed. Az alábbiakban e terjedelmes javaslatot, főbb pontjaiban ismertetjük:

A választási reformjavaslat két részből áll: az elvi meghatározásokból, melyek az 1867-ki választási alaptörvényt megváltoztatják, s azon törvényjavaslatból, mely a választási kerületekre vonatkozik. Az előterjesztés első részének elfogadásához két harmad többség szükséges, míg a második rész elfogadására egyszerű többség is elegendő.

A főtörvényhez függelék van, mint II. cikk, csatolva, s ebben a delegáció-választásról van szó. A delegatusok választására nézve tudvalevőleg az eddigi módus hagyatott meg. E II-ik törvényezikk csak az illető törvény szövegét választja meg. Ez a „N. fr. Pressé”-nek nem tetszik, mert, ugymond, a delegatiók „tekintélye” megkivánta volna, hogy ez „intézményről” különálló törvény intézkedjék.

A választási reformjavaslat szerint a képviselőház képviselte a következő (a zárjel közt levő számok régiék):

Csehszág: nagybirt 23 (15); városok és kereskedelmi kamarák 38 (20); községek 30 (19); összesen 91 (54). Dalmatia összesen 9 képviselőt küld; eddig 5-öt küldött. Galiczia: nagybirtok 20 (13); városok 16 (7); községek 27 (18); összesen 63 (38). Alsóausztia: összesen 36 képviselőt küld; eddig küldött 36-ot; Felő-ausztia küld 17-öt; eddig 10-et; Salzburg 5-öt, eddig 3-at; Steiermark 23-at, eddig 13-at; Krajna 10-et, eddig 6-ot; Bukovina 9-et, eddig 5-öt. Morvaország: nagybirtok 9 (6); városok 16 (9); községek 11 (7); összesen 36 (22). Szilézia összesen 10-et; eddig 6-ot. Tirol: nagybirtok 5 (3); városok 5 (2); községek 8 (5); összesen 18 (10). Vorarlberg összesen 3 képviselőt küld; eddig küldött 2-öt; Istria 4-et, eddig kettőt; Görz és Gradiska 4-et, eddig 2-öt; Triest szintén 4 képviselőt küld ezután.

Az összes képviselők száma tehát 351; eddig 203 volt. És pedig az új törvény szerint a nagybirtok ezután összesen 85 képviselőt fog küldeni; eddig küldött 58-at; a városok és kereskedelmi kamarák 136-ot, eddig 67-et; a községek 130-at, eddig 78-at.

Az új törvény szerint a nagybirtok képviselte 179 százalékkal, a községek 1.95 százalékkal csökkent, míg a városok képviselte 474 százalékkal emelkedett.

Az új törvény részleteiből tölemlitjük még a következőket:

Eddig 19528 lakosra jött egy, ezután 55.017 emberre egy mandatum. Öt tartományban azonban e szám át van bázva. Galiciában egy képviselő

36,952 emberre esik : Bécsben 637,26-ra, Bukovinában 56.884-ra, Csehszlovákiában 56111-re. Morvaországban 55.496-ra.

Választásra jogosult, minden 24 ik évét betöltött osztr. állampolgár. A nagybirtokosi csoportban 24-ik évüket betöltött nők is szavazatra jogosultak.

A községek képviselőit választó férfiak választják, kiket ismét a község választ. Minden 500 községi lakosra esik egy választó-férfi. Kevesebb mint 500 lakossal bíró községek egy szavazó férfit, választanak. Szavazni csak személyesen lehet; kivétel ez alól csak a nagybirtokosi csoportban van. A nagybirtokosi (legtöbb adót fizető) csoportban szavazó állampolgár már választási csoportokban nem szavazhat.

— A szavazás, kivéve azon tartományokat és választási csoportokat, hol eddig a szóbeli szavazás volt szokásban — titkosan és pedig írásban választási cédulákkal történik.

Ezek azon pontok, melyeket, kiemelni akartunk.

A spanyol köztársaság a nép minden rétegében a legnagyobb rokonszenvvel és támogatással találkozik; még a cogservativeknél is, kiknek a kormány népszerűsége nagy mérvben imponál. E körülménynek tulajdonítandó ez is, hogy az állampárok emelkednek.

Az új kormány megkezdte már a hadi műveleteket Biscaya és Navara tartományokban, de a nagy havazások miatt sok tekintetben gátolva van. — A királyi gárda egy rendelettel fél fog. oszlatatni. Ezenkívül az államtanács feloszlatása is kálásba van helyezve, Sőt tovább megy a kormány. Az igazságügyér febr. 14-én egy tvjavaslatot terjesztett be a cortesnek, a halálbüntetés és eltöröléséről.

Mint ezekből látszik, az új kormány törekvése egyelőre az hogy megszüntesse mindazon intézményeket, melyek a köztársaság keretébe többé-kevésbé bele nem illenek. Egyszersmind egy bizottság választott, melynek hivatása egy új büntetőjogi rendszert kidolgozni. Míg egy részről a kormány a tartományok részéről számtalan üdvözléssel és szerencsérivással találkozik, addig más felől a külső hatalmak is sietnek elismerni az új köztársaságot. Mint madridi táviratokban olvassuk, eddig Franciaország, Anglia, Hollandia, Belgium, Svajc és az Egyesült Államok ismételték el a spanyol köztársaságot.

A béke és nyugalom Sdányországban mind az ideig meg nem zavartatott. Csak Malagában volt egy kis esete-paté, mely azonban minden vérontás nélkül lecsendesített. A karlista lázadás könnyebb elfojtására a kormány rendeleti uton uton önkényes csapatokat fog szervezni.

A sok oldalú tesődök közepette a kormány két nevezetes törvényjavaslaton dolgozik, melyek közül az egyik az állam és egyház különválasztása, a másik pedig a bírák elmozdíthatóságáról szól.

A cortes febr. 14-ki ülésében kijelenté a pénzügyér feleltél egy interpellációra, hogy a kormány fenntartja tartani kötelezettségét az államhitelezőkkel szemben. „A köztársaság érdeke azt kívánja — úgy mond — hogy az ország hitele fentartassék. A jog tisztelete leendő az új köztársaság jelszava.” — A pénzügyér e nyilatkozatai nagy tetszéssel fogadtattak.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, febr. 19. 1873.

Ifj. Bódi Dénezs e hó 15-én jegyezte el Bethlenben gr. Bethlen Polixénát, Belsőszolnok megye főispánja, gr. Bethlen Sándor, bájos és szelendő lányát. Áldás e szép frigyre!

— A calicot-bál, a belvárosi felállítandó gyermek-kert javára, egész forradalmat idézett elő női körökben. Ha a komáromi ember az egész világot sajtószagának találhatta: a női termek most valójában is csupa kék-teger, mindenikben egy egész halom calicot-szővet borítván a talajt. A pici kezek egész tűzzel varrnak, tűznek, szegnek, mint Hood mondaná, s a szem-szengerek már is beszélnek a tréfás félreértésekről, melyek a szép mulatság fő-fűszerét fogják alkotni. A jelentkezettek a calicot-szővetet, az érte járó díj lefizetése mellett átrehetik b. Bornemisza Ignácné ő ugnál, a belső szénutara 8-dik számú házában.

— A kolozsvári lovar-egylet és a kolozsvári falkavadász-társulat február 22-kén d. u. 5 és 6 óra kor választmányi ülést tartanak a kasinó termében.

— Az akadémia idei közülésén, mely májusban lesz, többi közt Toldy Ferenc, a magyarországi nyomdászati történetéről fog felolvasást tartani, Zichy Antal pedig emlékeződet mond Fáy András felől.

— A dévai állami tanítóképző g. cath. növendékei vallás tanításával, a vallás s közoktatási m. kir. miniszter Petrisor Tivadar segédtanárt bízza meg.

— A Kisfaludy-társaság e havi ülésén (febr. 26-án) érdekes felolvasás lesz: a nagyérdemű Fáy András „Önéletrajzi vázlata” egy ivnyi kézirat, melyet eddig Székács Józsefnek kívül senki sem ismert. Egyszer ugyanis a kitűnő ember azt az óhaját nyilatkozta, hogy szeretné, ha majd koporsójánál Székács tartana beszédet. A jeles egyházi szónok, ennek következtében levelet írt Fáy András-nak, kijelentve: vajha ne érné meg soha azt a kitüntetést, melyre őt

kiszemelte, de egyszersmind kifejezte amaz óhaját, mely szerint szeretné tudni, hogy a mesék és annyi hasznos könyv írója mint itél maga magáról. Erre a vetérán író tollat fogott, s megírta írói pályájának fontosabb mozzanatait; többi közt, hogy mily eszmék és érzések lelkesíték egyik-másik műve megírására. Sok év folyt el azóta, a nagyérdemű ember sirba szállt, koporsójánál elhangzott a kívánt gyászbeszéd, az önéletrajzi vázlat pedig ott pihent csendesen a sok egyéb könyv és íromány között, mignem e napokban kezébe akadt Székácsnak, s mivel irodalmi fontossággal bír, a Kisfaludy társaság számára elkérték tőle felolvasásra, annyival inkább, mivel Fáy András a társaságnak ép oly buzgó tagja, mint ki való disze volt, időben, érdemben egyiránt az első közé tartozó.

— **Curiosum.** A „Közlöny” febr. 18. számának „Nemzeti színház” rovatában horrendumot kiáltva autonomikus méltósággal a nyaka közé akar felelni a „Kelet” kritikusainak, hogy az ő színbeli irány-gyakorlataira utóbb nevezett lap febr. 16. számában egy kis tájékoztató megjegyzést merészkedik tenni. Arra nagy bölcsen nem is gondol a „Közlöny”, hogy a „Kelet” megjegyzéseit széptani érvekkel megczáfolja, hanem e helyett számozva sorolja elé, hogy miket nem tud a szegény „Kelet”, miket azonban úgy tudni, hogy a „Kol. Közlöny” tudja, csak szegényére válnék a „Kelet”-nek. Mert bizony a dráma alatt a görögök a szinklétészetet értették, e nevezet alá foglalván egy a tragediaát, mint a comediát. Hogy dráma újabb értelemben a francia iskolának két szék közt a pad alá eső gyenge idegzetű, optimistikus színműveit is jelenti, azt a „Kelet” criticausa a „K. K.” jóakaró utasítása nélkül is tudja. Megeshetik, hogy az ő-g-r-ö-g dráma émeleytő táplálék volna a „K. K.” gyenge gyomru kritikusainak; de annyi csakugyan áll, hogy még a nagy Götthe is szívesen vallotta volna magát az ő-g-r-ö-g dráma méltó gyermekének. A mi a „Phrenolog”-ot illeti, a „Kelet” fészkelődő kritikuska tüzetes tannlmánya tárgyává tette e színművet, s megjegyződését követve sem a pesti írói clique nagybárra önkényes lehurrogatásaira nem adott sokat, sem annyira nem vetette el a súlyot, hogy; mint a „K. K.”, Tonikát és Madeleinet a nevezett mű főalakjainak nevezze. A „Kelet” harsogás criticausának nem áll tehetségében oly korrajz-szerű kifakadásokat tenni: „elkényeztetett gyermek, szülők zsarnoka, vásott kollegista” (!), nem is bírja az ártatlan humoreszk nyelvét, hogy megjegyződését ekkép indokolja: „A „Phrenolog” a pesti nemz. színháznál nyugalomba helyeztetett;” azt az egyet azonban mégis kéri ellenfelétől, hogy ugyan mivel igazolja a „Korona és vérpád” antikizléses voltát? Jussan eszébe a „K. K.” keresztet lovagjainak Kazinczy intése: „Jót s jól, ebben áll a nagy titok; ezt ha nem érted, szánst, vess és hagyjad másnak az áldozatot!”

— A brassói román tanodák és a Szentmiklós ezimű egyház segélyezésére a román kamra évi 15 ezer frankot szavazott meg Majorescu indítványára; eddig több éveken át 10,000 frank adományoztatott.

— A spanyol köztársaság valószínűleg lilaszín, fehér és piros színű lobogót választ.

— A francia kormány közelebb fizette ki a negyedik millárd hadi kárpótlás második részletét: kétszáz milliót.

— A Carnéval vidámságai közepett, olvasunk egy igen szomorú adatot is; a czukrászok tarták a fővárosban báljukat a Széchenyi-sétányi termében, a zene szót, a táncz vigan folyt, midőn egyszerre sikoltás hallatszik, s mindenki sajnálkozva néz egy igen fiatal bájos leányra, ki virágait tépi, haját felborítja, s egyre sikoltoz. Egy budai czukrász leánya táncz közben megtébolyodott.

— **Ítéletek Shakespeare felett** Dr. Büchner Schakespeare materialistának nézi, a német Sch-társaság pantheistának és dr. Reichensperger az ultramontan előharcos egyik iratában valódi catholikusnak nyilatkoztatja őt, ki katolikus tudománytól volt áthitelve és keresztény középkori szelleme által tünik ki.

— A „Viktoria” kolozsvári társulat budapesti részvényesei 17-én délelőtt tartották választási ülésüket. Elnök Kovács Pál üdvözlőlvén a megjelenteket, előadta a közgyűlés célját. Megnyitójának tartalmát közöljük a következőkben. Három év előtt az „Ország” pesti biztosító társulat funzonalt a kolozsvári „Viktoria” társulattal azon kikötés mellett, hogy a részvényesei által befizetett tőke Pesten maradjon és itt kezeltessek. Az ezen tőke kezelésére megválasztott felügyelő választmány hatáskörét, tagitni iparkodván, kieszközlötte a kolozsvári vezérigazgatóságánál, hogy a magyarroni rayonban előforduló ületeket általa kezeltessek. A három év, melyre a választmány meg lett választva, letelvé, új választás lett szükségessé. Miután az elnök által felvetett azon kérdés, vajjon a választmányi tagok száma ne redukáltassék-e huszról tizenkettőre, rövid pro és contra után akként döntött el, hogy ismét husztagu választmány választassék, a választás megejtett és pedig következő eredményvel: jelen volt 29 részvényes, kik mint 433 részvény birtokosai 163 szavazatot képviselnek. Beadatott 28 részvényes által 159 szavazat. Megválasztottak: Barabás Antal, Bellágh István, Selényi Antal, Bolváry Gellért, Ács Lajos, Egenhoffer Péter, Jarmay Gusztáv, Meixner

József, Luezenbacher János, Galgóczy Károly, Simonyi Antal, Thuróczy György, Kovács Pál. Vidacs János, Leitner L. M., Borbély Sándor, Klenovits György, Gál Ernő, Tabe-mann Alajos, Éberling Gusztáv. Választás után elnök a választmányi tagokat a csütörtökön tartandó választmányi ülésre meghíván az ülést befejezettnek nyilatkozta.

— A párisi francia bank nyolcz milliót bo csátott az új Spanyol kormány rendelkezésére és kijelentette, hogy további hitelt nyit számára; a madridi bank pedig összes készletét a kormány rendelkezésére bocsátotta.

— A francia nyelvnek a némettel párhuzamban kötelező tanítását, az e tárgyan kérelmezett strassburgi községtanács feliratára válaszul, a birodalmi kancellár megtagadta. Idokolul azt adja elő, hogy Franciaország sem hozta be Németországgal határos vidékeken a németnyelv kötelező tanítását. Ez indokolás azonban koránt sem fogja megnyugtanni az elsaszi hazafiak kedélyét, hanem csak újabb anyagul fog szolgálni gyűlöletük megerősödésére.

— **Fert.** A sardiniai most olasz pénznemeken következő körirat foglaltatik: Fert. fert. fert. E szavak ezen mondat kezdőbetűiből vannak összeállítva: Fortitudo eius Rhodum tenuit. (Az ő ereje tartá Rhodust.) mely a savoyai-ház jelmondata, s valószínűleg a XIV. és XV. századbeli Rhodus körüli török háborúk idejéből ered.

— A tengeri kigyó időnkint tel fél merül. Most újra látták, legalább egy New-Yorkba érkezett hajóskapitány esküszik, hogy Hong-Kongból haza utatában a 29° 38' déli szélességi 1790° 45' keleti hosszok alatt látta a tengeri kigyót, legénységével együtt, a mint az hajója mellett uszott. Az állat a hajótól 6 láb távolságban uszott, legalább 50 láb hosszú volt, sötétbarna színű, fekete pettyekkel borítva.

— **Büntény és büntetés.** Az „Indianapolis Sentinel” következő történetet hozza mely a vasuti sinekre követet dobáló gyermekeknek intőpéldául szolgálhat. Egy Indiánából való vonatvezető úgy tapasztalta, hogy vonatja egy bizonyos helyen mindig kizökken a sinekből, mivel utjában akadályra bukkan. S minthogy e miatt mozdonyvezetői képessége vonatott kétségbe s azonkívül sok ember élete forgott veszélybe, elhatározta magát a titoknak nyomára jönni. Komoran és hallgatag ült egyik éjjel, midőn a vonat a végzetes hely felé robogott s megparancsolta a fűtőnek, hogy ha a vonat most is kizökken — minden esetben csak őt kövesse. Mint rendesen úgy ezuttal is kizökken a vonat s ekkor vezető és fűtő eltűntek a sötétben. Néhány percz múlva a bűnöst kezénél fogva hureztáltak magokkal. A felbőszült utasok a büntettes gyereket szét akarták tépni, de a vezető, mint komoly és elhatározott ember nem engedé azt meg s azt mondá, hogy majd ő veendi őrizet alá. Nem sokára a vonat ismét megindult és a fűtő épen eltávozott, midőn a vezető a gyereket, ki egész idő alatt nála volt, megfogván egy borzasztó ütést mért reá — s azután a reszketeg alakot a kemenczébe dobta. Mire az ajtót rá zárta és senkisé tudta meg, hogy a fogolylyal mitörtént, s csak halála ágyán vallá meg a vezető, hogy az tűzhalált szenvedett.

— **Öngyilkossági** Vasárnap reggel 3 negyed 5 óráor a pesti kapitányi hivatalnál jelentés tétetett, hogy pár percz előtt a „Hungaria” szálloda negyedik emeletéről egy még ismeretlen egyén a kishidutczába leugrott és szörnyet halt. A központi felügyeletet tartó tisztviselő, ki rögtön e hely színe sietett, csakugyan közvetlenül a szálloda kishidutczai bejárása előtt egy csupán könnyű nyári kabátba, ingbe és gatyába öltözött egyént talált, ki a földön elterülve vérben fektűt. Az öngyilkos a 4-ik emeleten levő 201. számú szoba lakója volt, s febrár 4-én szállott meg a vendéglőben és a vendéglőnyelv nevé és állását ekként jegyzé be: „Lang Daniel ügyvéd Beszterczéről, Erdélyben.” — A szobában a rendőrtisztviselő három lepecsételt levelet, egy Cseani Károly besztercevidéki orsz. képviselőhöz szóló levelezési lapot, egy barna elhasznált bőrtárczát, benne 26 ft. 45 kt és egy külföldre szóló utiutvetel talált. A rendőri vizsgálat folytán constatálva van, hogy az öngyilkos valóban Lang Daniel besztercei ügyvéd volt, ki ismerősei nyilatkozata szerint régóta buskomorságban szenvedett s hazulról azon szándékkal utazott el, hogy Bécsbe menend magát gyógytittatni. Valószínű tehát, hogy az öngyilkosságot egy buskomor pillanatban, vagy tán vértorlodási roham hatása alatt beszámíthatlan állapotban követ te el. Lang Daniel 53 éves volt és ismerősei nyilatkozata szerint kedvező vagyoni viszonyok között él. Hullája orvosrendőri boncolás végett a Rókusokórházba szállítottatott.

— **Női bosszu.** A pittsburgi „Commercial” következő történetet beszél el, mely Pittsburgban történt s melynek indító-oka a szerelemfűtés volt. Ez eset a városban nagy feltűnést okozott s ezért a nevezett lap nem is említi neveket a család iránti gyöngédségből. X. asszonyság féltékeny volt egy barátnőjére, a fiatal G. Idára, mivel azt hitte, hogy férje ezen nő irányában különösen előzékeny. Egy szép napon X. asszonyság levelet küld barátnőjének, melyben őt látogatásra kéri fel, ki semmi roszt sem sejtve, elfogadja a meghívást. Ida igen szíves fogadtatásra talált és X. asszony a szoba legkényelmesebb karszékebe ülteti. A ház asszonya vendégét a leg-

őtleltűsabb társalgással mulattatja, sőt reggelizni is meghívta, mit azonban udvariasan visszautasított. Mosolyogva lép a házhoz a szék mögé s egy hirteleni nyomással Idát foglyává teszi, nyakára hurkot vet s kezét lekötö. „Most —” szól X. asszony — lásd mikép bosszulom meg magam. Ezt mondva, áldozata szeme előtt elővett egy ollót, egy kést s egy revolvert. Mint magától értetődik, közel volt Ida az ájulásához s tán el is ájult volna, ha egy közelében levő barátja segítségére számíthatott volna. X. asszony ekkor megkezdé a bosszu művét s Ida haját levágta. Egy tekercset mégis meghagyott, azon magyarázattal, hogy egy ily tekercs igen megkönnyebbit a... sepalprozást. Erre egy tűkröt hozott, melyet Ida elébe tőn, hogy ez a fejű végement változást melláthassa. Ida balálos félelmeket állott ki. Kért és rimázkodott X. asszonyhoz, hogy oldozza őt fel, mert nagyon fázik. „Azon nagyon könnyen lehet segíteni, mondá barátságosan X. asszony s egy darab vasat tett a kemenczébe, megígérve, hogy áldozatának rögton kiégeti szemét. Épen közel volt hozzá, hogy ígétét teljesítse, midőn Idának sikerült magát kötelékeitől felszabadítani és X. ur is belépett, ki nejének hirtelenkedő magaviselétét kimentendő, bocsánatot kért.

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Pesten febr. 19. 11 ó. — p. d. e.
Érkezett febr. 19. 11 ó. 33 p. d. e.

Szlávy miniszterelnök Tóth Vilmoshoz a minisztertanács határozata folytán levelet intézett, melyben felkéri, hogy lemondását vonja vissza; Tóth Vilmos még nem válaszolt. Lónyai ma válaszolt Andrásy Manó levelére, azt válaszolva, hogy Andrásyval politikáról beszélni nem lehet. A képviselőház a közlekedési budget tárgyalását folytatta.

A spanyol kormány Európa kormányaihoz közleményt küldött a köztársaság feladatáról.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Febr. 16-én 5% Metalliques 100 frt. 69.80. Kamat 69.50. Nemzeti kölcsön 100 frt. 730.50. 1860. Kölcsön 105.50. Bankrészevény 998. Hitelintézet részvény 336.65. London 10 ft. st. 109.10. Ezüst 108.15. Cs. kir. arany —. Napoleondor 869. Urbéri kötvények: Magyarországi 77.25. Temest 80.—. Erdélyi 78.—. Horváthországi —.

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

Nyiltér. *)

Minden betegnek erő és egészség gyógyszer és költség nélkül:
Revalesciére Du Barry
Londonból.

Mióta ő szentsége a pápa az izetes Revalesciére du Barry használatát folytán szerencsésen ismét helyreállott és több orvos és kórház annak hatását elismerte, senki sem kételkedend e becses gyógytáplálék erejében, s a következő betegségeket emlíjük fel, melyeket e gyógyszer alkalmazása költség nélkül meggyógyít: gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, nyákhártya-, légvezetési-, hólyag- és vesebetegségeket, asztmát, köhögést, emésztéshetlenséget, dugulást, hasmenést, álmatlanságot, gyengeséget, vérhaszt, vízkört, lázt, szédülést, vértorlulást, fülzúgást, rosszullást, hányást még a terheség alatt is; diabetet, meláskort, elsoványodást, csúzt, közhétyet, sápkort. Kivonat 72,000 bizonyítványból, oly esetekben, melyek minden gyógyszernek ellentállottak.

71,814. számú bizonyítvány

Dover, 1860, dec. 20-kán.
24 éves koromban hagytam oda az egyetemet — szétromesolt egészséggel, sem enni sem inni nem voltam képes, borzasztó fájdalom és hányás nélkül, folytonosan álmatlan éjjelek a testet és lelket elbágyasztották és két évi orvosi kura Londonban annyira rosszabbította állapotomat, hogy csontvázam aszván ösze alig nyomat 100 fontot, minden tagomban reszkettem és alig bírtam lábamon megállni. Már felhagytam minden reménnyel, midőn megismerkedtem Du Barry Revalesciérejével, és e megíszethetlen szer egészegemet 60 nap alatt helyreállította, mely idő alatt a Revalesciére folytonos alkalmazása mellett 23 egynegyed fontot nyertem izomban és idegben. Szenvedéseim hihetetlenek voltak, hálám e becses gyógytápszer iránt végtelen.

Spenser Péter.

St. Romain des Isles, 1862, nov. 27.
Az égnek hálát Du Barry Revalesciéreje 18 évi kinomat mell- és gyomortájdalmakkal és éjjeli izzadsággal, fülzúgás és általános gyengeséggel eloszlatta és nekem az egészségnek póthatlan kincsét visszaadta.

Comparot J.

72,418. számú bizonyítvány

Obergurig, Bautzen mellett (Szászország) 1869 jan. 17-kén.
Hosszabb idő óta szenvedtem borzasztó légvezetési fájdalomban, melyek ellen sok helyütt keresiem, de sehol sem találtam segítyt. Mely hálával elismerem, az ön jeles Revalesciérejének hatását; tisztelttel!

Masling Ernő.

Táplálékban levén mint a hus, a Revalesciére feloldott és gyermekeknek 50-ese árát megtakarítajta gyógyszernek.
Bádogszelencében fél fontos 1. 50, 1 fontos 2.50, 3 fontos 4.50, 5 fontos 10 ft. 12 fontos 20 ft. 24 fontos 36 ft. Revalesciére-lepényké, szelencében 2. ft. és 4. f. 60. Revalesciére chokoládé por- és tábla alakban 12 csésére 1.50, 24 csésére 2.50, 48 csésére 4.50, porban 120 csésére 10 ft. 288 csésére 20 ft. 576 csésére 36 ft. — Kapható: Barry du Barry és társánál Bécs, Walfischgasse 8. sz. Kolozsvárt: Binder gyógyszerésznél. Pesten: Török Prágában: Fürst, L. Brünntner, Endre F., Debrecezen: Páló vics István gyógyszerésznél, Duna-Földvár: Nadhera Pálnál Károlyváros: Brilli F.-nél, Kanizsán: Lovak Károlynál, Maros-Vásárhelyt: Fogarasi Dömötörnél, Pozsonyban: Pisztori Felixnél, Székes-Fehérvárott: Dicsbala Györgynél, Vágújhelyen: Conlegr Ignácánál, Varasdon: dr. Halter A.-nál, Ágrámban: irlgalmos gyógyszerárban, azonkívül a bécsi ház postaitalvány vagy utánvét mellett szétbűlt.

*) E rovat alatt közöltékérti csupa a sajtótudóság íránylati válla leleméséget Szerk.

Meghívás

RENDES KÖZGYÜLÉSRE.

AZ ERDÉLYI KERESKEDELMI ÉS HITELBANK

t. cz. részvényesei
az 1873-dik év Március-hó 25-én
délelőtti 11 órakor a Bank helyiségében tartandó

Harmadik rendes közgyűlésre

tisztelettel meghívtnak.

Ezen rendes közgyűlés tárgyai:

- 1.) Választmányi jelentés a Bank 1872-ik évi működéséről.
- 2.) A zárszámadásnak és mérlegnek a számvizsgáló bizottságnyilvánításával együtt előterjesztése.
- 3.) Az osztalék meghatározása és a választmánynak az 1872-dik évi számadások terhe alóli felmentése.
- 4.) A választmány kilépő négy tagja helyett, új tagok választása.
- 5.) Számvizsgáló bizottságnyilvánítás, az alapszabályok 46 §. d) pontja értelmében.
- 6.) A részvényesek és a választmány által, esetleg a közgyűlés elé terjesztendő indítványok és javaslatok.

Kivonat az alapszabályokból.

49 §. A közgyűlésen személyesen, vagy megbatalmozottjaik által résztvenni szándékozók, kötelesek nyolcz nappal a közgyűlés előtt, részvényeiket (illetőleg elismervényeiket) a társaság pénztáránál, innen nyerendő térítvény és belépti-jegy mellett letenni.

Maros-Vásárhely, 1873. Február 11-kén.

A választmány.

Legujabban megjelentek
és **Stein János** erdélyi muzeum-egyleti könyvtáros-
nál, Kolozsvárt kaphatók:

A magyar nyelv teljes szótára

melyben az egyes szók különböző értelmeinek körülírás általi szabatos meghatározásán kívül különös figyelem van fordítva azoknak szójárásos, közmondási, irodalmi sat. használatára, valamint a szaktudományi és iparbeli műszókra is.

Nélkülözhetlen segédkönyv minden rangú és rendű magyar ember számára. Szerkesztette BALLAGI MÖR. 2 vastag kötet n. 8-rét. Ára füzve 8 ft.

Magyar önügyvéd

vagyis elméleti és gyakorlati tanácsadó és utmutató a polgári életben leginkább előforduló jogügyletek elintézésére, továbbá az államfő, az államkormány, s a közigazgatási és bírói hatóságoknál ügyvédi segély nélkül benyújtható mindenemű folyamodványok, kérvények, panaszok, felelőzések, valamint a jogügyleteket tárgyzó magán-okiratok és beadványok fogalmazására és szerkesztésére vonatkozólag több százra menő magyar és német szövegű iromány-példával ellátva. Minden osztálybeli honpolgárok használatára. Irta TÓTH LAJOS köz- és váltóügyvéd, Pestmegye volt tiszti főügyésze.

Harmadik, egészen átdolgozott s az időközben hatályba lépett újabb és legujabb hazai törvények alapján kiegészített és jelentékenyen bővített kiadás. Ára 2 ft 40 kr.

A törvényszéki orvostudomány gyakorlati kézikönyve,

különös tekintettel a legujabb szabályrendeletekre, orvosok, jogtudók és tanulók számára. Irta dr. GROSZ LAJOS, az országos közegészségi tanács rendes tagja és jegyzője; m. k. államvasúti igazgató főorvos; egyetemi m. tanár; a budapesti kir. orvos-egylet, a m. k. természet-tud. társulat, a bécsi cs. k. állat-növény-tani, az alsórajnai természet-orvostani, a német törvényszéki lélektani tudományos egylet tagja. Ára 3 ft 60 kr.

CARAFFA és az eperjesi vértörvényszék.

Irta K. PAPP MIKLÓS.

2 kötet. Második bővített és javított kiadás. Nyolczadret 192 és 142 lappal. Ára a 2 kötetnek 2 ft.

Motto: „Lábtal tiportak bennünket. Könyűket és jaj kiáltást küldöttünk az égbe, De panaszunkat az be nem fogadta, A rabzolgákat nem hallgatta az meg; Mert a ki jármat hagy nyakába tenni, Méltó rá, hogy azt huzolja is, Míg össze nem dől a korbács alatt!” (Petőfi)

A magyar nemzet történetének egyik legemlékezetesebb, de egyszersmind leggyászosabb korszaka rajzát veszi az olvasó e lapokban, midőn öntudatra ébredő hazánk néhány ember engesztelhetetlen gyűlölségének volt áldozatul dobva, kik széttépték mindazt a mi nemzeti volt, a legkegyetlenebb dühvel huzozták mindenkit börtönbe, ki terveiknek útjában állott, börtönbe, melynek csak egyetlen egy kijárása volt; s az egyenesen a kintadhoz vezette áldozatait, hol a spányol inquisitio minden borzasztó találmányán át szenvedtetve, kerültek vörpadra. Tanuljátok meg neveiket, kiknek minden csepp vére s sajgó sebeik az égbe kiáltott fel, kik mártír halált szenvedtek egyenként; hogy ne feledhessétek el azokat sem, kik itéltek felettük.

Mennyi ártatlan vér szentelte már meg Magyarországot szabadság fáját, — s ki tudja mégis, az unokák megpihenhetnek-e lombja alatt?

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Iskolák - Irta Stein János m. k. egyetemi tanácsadó és könyvtáros - Kolozsvárt.

E mű tartalma: I. kötet: Előszó a második kiadáshoz. Előszó az első kiadáshoz. Bézeverés. I. A protestánsok üldöztetése. II. Lobbokvitz bukása. III. Az 1678-iki pozsonyi gyűlés, és Tökölyi fellépése. IV. Régi és új sebek. V. Budavár visszavétele. VI. Egy emberfő, melyre alkuszának. VII. Caraffa Antal. II. kötet: I. Az első befogatások. II. Ujhelyi Erzsébet és Szentiványi mint vádlók. III. Vallomások a kintadon. IV. A halál-ítélet. V. Zimmermann, Keczer, Rauscher és Baranyai lefejeztetés. VI. Újabb befogatások és vértanúk. VII. 1687 május 9-ke Eperjesen. VIII. 1687-iki pozsonyi gyűlés. IX. Az örökösödés és Draskovits halála. X. Az utolsó menhely. XI. Az áruló. XII. „Erdély és Teleki Mihály.” XIII. Teleki Mihály halála és Tökölyi bukása. XIV. Kollonics érsek. XV. Az isten keze.

Irodai fali naptár 1873. évre.

Rom. katolikus és protestáns, görög-orosz és izraelita naptárral, bélyeg-illeték táblákkal, s a királyhágon inneni rész törvényszékei táblázatos kimutatásával.

Különös tekintettel hivatali használatra.
Ára 30 kr. Postán küldve 35 kr.

NYILT JELENTÉS

Maros-Vásárhely szabad királyi város polgármestere,
Borosnyai Pál urhoz.

Irta Berzenczei László.

Ára 30 kr.

(487)

(9—*)

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt
(alapítva 1865-ben.)

Biztosítási alap, az 1871-iki zárlat szerint, törzs és tartalék tőkében s évi bevételekben

öt millió.

Biztosításokat fogad el:

Tűz-, jég-, szállítási károk ellen, úgy az ember életére.

Az épület-biztosítási osztálynál, kiváló figyelembe ajánltatnak a VICTORIA által életbe léptetett:

társas-, árva- vagyon és egyházi biztosítás,

mire nézt külön, rendkívül kedvezményes, díjszabások vannak megállapítva. Házi berendezések, mint: butor, ágy, ruhanemű stb. különös kedvezményben részesülnek a biztosításnál. Ezeket kívül is biztosítás nyújtatik, mindennemű lak- és gazdasági épületekre, gyárakra, malmokra, vasúti építkezésekre, kereskedelmi raktárakra, boltban levő cikkek, nyers és feldolgozott anyagokra, szabadban és fedél alatt levő gabona és széna rakományokra, tűz, villámcsapás, rombolás, robbanás és kihurczolkodás veszélye ellen.

Egyszersmind, felhívják a t. közönség életbiztosítási ajánlatait is a „Victoria”-nál tenni meg, mely minden irányu módzataiban, a legnagyobb előnyöket nyújtja.

Életbiztosítási példa:

Halál esetre biztosított 2000 forint tőke évenkénti díja:

a biztosító = 50 éves =
korábban kezdőleg:
34 ft 60 kr., 45 ft 40 kr., 63 ft 40 kr. 95 ft 20 kr.

Ezen kívül is minden módozatok mint: halálesetben fizetendő tőkék, a biztosítónak még életében fizetendő tőkék, gyermekek számára, nevelési, kiházasítási, vagy férjhez meneteli tőkék, nyugdíj vagy életjáradéki összegek, temetkezési költségek biztosítása, úgy a tulajdoni esopoportokba beállítás is elfogadtatik, mindnyája kedvezményes díj s a nyereségyben 50% részesülés mellett.

Előforduló károk azonnal becsülnetnek és rendeztetnek. Bővebb felvilágosítással, átvételi könyvekkel, a díjak iránti tájékozással szolgálnak, a házassági felügyelők s vidéki ügynökségek.

A „VICTORIA” biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.

Wagner.

Szász.

Sz. 488. 1873.

Pályázat.

Hunyadmegye Hátszegi kerületében, a 470 ft évi fizetéssel rendszeresített alorvosi állomás üresedésbe jövőn, annak betöltésére ezennel pályázat nyitatik.

Az ezen állomást elnyerni óhajtok felhivatnak, mikép szabályszerűleg felszerelt folyamodványaik, folyó év

március-hó 15-ig,

Déván az alispáni hivatalhoz nyújtásuk be.

Déván, 1873. február 14-én.

SZEREDAI, alispán.

(81)

(2—2)

Sz. 140. 1873.

Hirdetmény.

A Felvincz városi pálinka keres-márlási jognak együttesen haszonbérbe adása feletti határozat hozatal végett 1873 Március 8-án délelőtti 9 órára a felvinczi tanácsteremben tartandó gyűlésre az érdekelt birtokos-ság ezennel meghívatik

Felvincz város Tanácsától.

Felvinczen, 1873. február 7-kén.

(82)

(2—3)

Sz. 81. 1873.

Hirdetmény.

Alólirt igazgatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Csikszék közönsége a Borszéki fürdőhelyen lévő vendégek befogadására szolgáló házának átídomitással összekapcsolt kijavítását és békurozását oly vállalkozónak szándékozik kiadni, ki azon munkálatot az épületnek bizonyos éveken át való ingyenes használatáért saját költségén végrehajtani hajlandó.

A költségvetés összesen 9453 ft 93¹/₂ kr-ra terjed.

Bővebb felvilágosítással szolgál alólirt igazgatóság.

A vállalkozni szándékozók kéretnek írásbeli nyilatkozatukat jelen év Március-hó 14-ig ezen igazgatósághoz bérmentesen megküldeni.

A Csik-, Gyergyó- és Kászón-széki havasi javak igazgatósága Gyergyó-Alfaluban, 1873. február 14-én.

GÁL IGNÁCZ, igazgató.

(84)

(1—*)

Külső-tordautczában az úgynevezett RIPOSÓ kertben

hét nagy boglya széna eladó.

Értekezhetni kül-magyarutca N. 21. földszint.

Hallatlan olesó árak.

(36)

(16—*)

Fársángi cikkek!

A legcsinosabb legyezők, bouquet tartók, világsszerte divatos

aczel- és talmi arany-ékszerek,

a melyek csillámlásukban a legvalódibb ékszerrel vetekednek;

mindenféle álarcok,

Füzértáncz (Cotillion) jelvények,

legjobb illatszerek, szappanok, hajkenőcsök, fogporok és pépek

a nagy árutárlatban

a legnagyobb választékban kiállítvák, melyek megtekintésére tisztelettel felkéri a t. cz. n. érd. közönséget

Csapó Sándor.

Diszes kártyák

Valódi cikkek

Nagy választék.